



Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite OKM lausuntopyyntö OKM/77/040/2011

Lausunto koskien Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä –raportin sisältöä ja työryhmän esityksiä

Lapin liitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida ruotsin kielen kehittämistyöryhmän raporttia ja toimenpide-ehdotuksia. Lapissakin on pantu huolestuneena merkille ruotsin kielen osaamisen heikentyminen etenkin nuorten työnhakijoiden keskuudessa. Sen vuoksi kielen opettamisen kehittämiseksi ja opiskelun motivoimiseksi tehdyt toimenpiteet ovat tärkeitä osaavan työvoiman tarpeen tyydyttämiseksi tulevana vuosina.

Lappi on Suomen kansainvälinen maakunta. Alueella on perinteisesti tehty tiivistä yhteistyötä naapurimaiden, Ruotsin, Norjan ja Venäjän kanssa. Voimme täysin allekirjoittaa sen, että naapurin kielen osaaminen ja kulttuurin tuntemus edesauttavat luottamuksellisten suhteiden luomista ja luovat vankan pohjan pitkäaikaisen yhteistyön kehittämiseksi. Siitä syystä vuonna 2012 valmistunut Lapin kansainvälisen toiminnan strategiakin 2015/2030 korostaa naapurimaiden kielten osaamisen ja opettamisen tärkeyttä Lapin maakunnassa.

Pohjoisen Euroopan luonnonvarojen hyödyntäminen edellyttää maakuntien yhteistyötä yli valtioiden rajojen, jotta yritystoiminnalle turvataan parhaat mahdolliset toimintaedellytykset. Tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen työllistää alueen yrityksiä. Infrastruktuuri- ja kaivoshankkeet vaativat työvoimaa niin paljon, ettei mikään pohjoisen maakunta yksin pysty työvoiman tarpeeseen vastaamaan vaan apua toivotaan myös naapurialueilta. Rajattomat työmarkkinat ovat jo todellisuutta Pohjoiskalotin alueella.

Näillä työmarkkinoilla työnhakijan käytännön ruotsinkielen taito on usein vaatimus ja myös kilpailuetu täällä pohjoisessa. Tästä syystä ruotsin kielen opettamiseen ja opiskelumotivaation parantamiseen tulee panostaa. Pohjois-Suomessa ruotsin kieltä tarvitsevat yhtäläillä viranomaiset kuin palveluiden, kaupan, tekniikan tai liikenteen alalla toimivatkin.

Työryhmä ehdottaa ruotsin kielen opetuksen aloittamista aikaisemmin perusopetuksen aikana (ehdotus 1, 2, 3). Kannatamme näitä ehdotuksia, sillä niiden avulla ruotsin kielen opinnot laajenisivat ja opiskelun päättäneiden kielitaito olisi parempi kuin tällä hetkellä.



Tuemme myös ehdotuksia oppiainejakoisuuden loiventamisesta, integroimisesta muihin oppiaineisiin ja käytännönläheisyyden lisäämistä (ehdotukset 4, 5). Mielestämme näitä ei kuitenkaan tulisi rajoittaa ainoastaan 1-6 luokkiin vaan tämän tulisi olla mahdollista myös muilla kouluasteilla.

Opetuksen käytännönläheisyys on yksinkertaista toteuttaa siten, että oppilaitos hankkii ystävä- tai yhteistyökoulun Ruotsista ja/tai Norjasta ja rakentaa sen kanssa toimivan osaamisen ja oppilasvaihdon ohjelman. Opettajat vierailevat toistensa luona opettamassa tiettyjä jaksoja, mikä lisää opettamisen motivaatiota, vahvistaa kielen osaamista ja antaa uusia virikkeitä omaan työhön. Oppilaat viettävät periodeja (leirikouluja, työssäoppimisjaksoja) yhteistyökoululla tai –paikkakunnalla. Oleskelun aikana he saavat käyttää oppimaansa ruotsin kieltä arjen tilanteissa, saavat rohkeutta ja itseluottamusta vieraan kielen tuottamiseen ja harjaannusta arkipäivän kielen hallinnassa. Kulttuurintuntemus syvenee ja omat kokemukset muokkaavat asenteita.

Työryhmän ehdotus finska-suomi vaihto-ohjelmasta (esitys 17) on kannatettava toimintamalli. Lapin liiton mielestä sen toteuttamisessa tulee erityisesti huomioida alueiden erityistarpeet niin, että siellä, missä ruotsinkielen taitavasta työvoimasta on selkeästi pulaa (kuten pohjoisimmat maakunnat, joissa ruotsinkielistä väestöä tai työnhakijoita on muutoin vähän), panostus olisi suurempaa kuin niillä alueilla, joissa tarve on selkeästi vähäisempi.

Finska-suomi vaihto-ohjelman tulisi kattaa erilaisia vaihdon muotoja. Opettajien työskentelyjaksot, oppilaiden vierailut (leirikoulut, tms), työssäoppimisjaksot, luennoitsijavaihdot, yhteiset työpajat ja projektit ovat hyviksi havaittuja keinoja lisätä käytännönläheisyyttä ja parantaa opiskelun mielekkyyttä. Tavoitteena tulee olla, että vaihto-ohjelma tähtää pitkäaikaisten yhteistyösuhteiden luomiseen niin, että kansainvälisyys tulee olennaiseksi osaksi osallistuvan oppilaitoksen opetusta.

Toiminnallisen kielitaidon kehittymistä edistävät asiat, jotka liittyvät läheisesti oppilaan arkeen. Työryhmä esittää ruotsin opetussuunnitelmien kehittämistä yhteistyössä opettajien ja opiskelijoiden kanssa (esitys 9). Lapin liiton mielestä toiminnallisuuden tulee sisältyä koulujen opetussuunnitelmaan, jotta siitä tulee riittävästi opetusta ohjaava periaate. Opiskelijat ja opettajat ovat parhaita asiantuntijoita siinä, millä tavoin toiminnallisuutta voidaan toteuttaa.

Toiminnallisuuden toteutuminen riippuu toisaalta opettajan motivaatiosta, mutta toisaalta myös koulujen käytössä olevista resursseista. Yhteistyö kansalaisjärjestöjen, esimerkiksi Pohjola-Nordenin paikallisyhdistyksen kanssa, voi olla yksi keino, jolla oppilaitokset pystyvät edullisesti vastaamaan kustannus- ja sisältöhaasteisiin. Kansalaisjärjestöistä löytyy osaamista, asiantuntemusta ja kontakteja, joita oppilaitokset voivat omalla paikkakunnallaan hyödyntää.

Raimo Holster
vt. maakuntajohtaja

Paula Mikkola
Pohjoiskalotin neuvoston pääsihteeri